

РОЗДІЛ 6 «ТРИБУНА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО»

УДК 342.3

DOI: 10.32751/2617-5967-2022-02-12

Костюк Ю.В.

аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ НА ПРИКЛАДІ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНА

В статті основну увагу було приділено з'ясуванню розуміння правового регулювання реабілітації осіб з інвалідністю. Автором було виділено, що серед основних прав осіб з інвалідністю на соціальне обслуговування є право на реабілітацію у відповідних установах. Проте відсутність практичного досвіду правового регулюванні реабілітації осіб з інвалідністю в Україні змушує вітчизняних фахівців вивчати іноземний досвід в сфері реабілітації осіб з інвалідністю.

Окреслено, що що досвід Німеччини можливо використовувати при вдосконаленні чинного законодавства України щодо реабілітації осіб з інвалідністю. Також приклад Соціально кодексу Німеччини, показує необхідність удосконалення діючої системи надання соціальної допомоги в Україні та створення єдиного Соціального кодексу в Україні, що сприятиме підвищенню впорядкованості процедури надання соціальної допомоги, справедливості та індивідуального підходу до надання соціальної допомоги, а також підтримці працевлаштування та професійного розвитку осіб з інвалідністю.

Ключові слова: *правове регулювання, соціальне забезпечення, реабілітація осіб з інвалідністю, Німецьке законодавство.*

In the article, the main attention was paid to clarifying the understanding of the legal regulation of the rehabilitation of persons with disabilities. The author highlighted that among the basic rights of persons with disabilities to social services is the right to rehabilitation in relevant institutions. However, the lack of practical experience in the legal regulation of rehabilitation of persons with disabilities in Ukraine forces domestic specialists to study foreign experience in the field of rehabilitation of persons with disabilities.

It is outlined that the experience of Germany can be used in improving the current legislation of Ukraine regarding the rehabilitation of persons with disabilities. Also, the example of the Social Code of Germany shows the need to improve the current system of providing social assistance in Ukraine and to create a single Social Code in Ukraine, which will contribute to increasing the orderliness of the procedure for providing social assistance, justice and an individual approach to providing social assistance, as well as supporting employment and professional development of individuals with a disability

Key words: *legal regulation, social security, rehabilitation of persons with disabilities, German legislation.*

Серед основних прав осіб з інвалідністю на соціальне обслуговування є право на реабілітацію у відповідних установах. Проте відсутність практичного досвіду правового

регулюванні реабілітації осіб з інвалідністю в Україні змушує вітчизняних фахівців вивчати іноземний досвід в сфері реабілітації осіб з інвалідністю. Розглядаючи правове регулювання реабілітації осіб з інвалідністю в Німеччині можна відмітити, що вона організовано на рівні найбільш розвинених країн світу і тому форми реалізації права на реабілітацію у Німеччині є досить цікавими для України в аспекті удосконалення власної системи соціального обслуговування. Крім того, на прикладі правового регулювання реабілітації осіб з інвалідністю Німеччини українські фахівці можуть простежити світові тенденції в розвитку соціальної сфери та передбачити зміни в чинному законодавстві України, яке потребує доопрацювання щодо правового регулювання реабілітації осіб з інвалідністю.

Розглядаючи питання правового регулювання осіб з інвалідністю слід відмітити, що на сьогоднішній день Українська система соціального забезпечення є неналежно реалізованою і має значні недоліки при наданні соціальної допомоги, оскільки досі відсутній єдиний Соціальний кодекс, відсутність належно реалізованого соціального інспектування та досить низькі соціальних виплати, які не дозволяють особам з інвалідністю на нормальне існування.

Даної думки також притримуються С.М. Мішина та О.Ю. Мішин, які в своїй роботі зазначають, що характерною рисою німецької системи надання соціальної допомоги – єдність та збалансованість соціального законодавства, яка проявляється через наявність єдиного Соціального кодексу, який містить інформацію щодо законодавчого забезпечення основних видів соціальної допомоги. В Україні соціальне законодавство характеризується значною кількістю законодавчих актів, інструкцій та постанов. У Німеччині існує єдиний Соціальний кодекс, кожен розділ якого присвячено окремому виду соціальної допомоги. Кодекс соціального права у Німеччині носить назву “Sozialgesetzbuch” і складається з 12 розділів, що регламентують окремі види соціального забезпечення, тому допомоги прийнято називати по номеру розділу в кодексі, наприклад, SGB-XI. Характеристика наявних у Німеччині видів соціальної допомоги складена на основі джерел [1].

Розглядаючи приклад Німеччини щодо правового регулювання реабілітації осіб з інвалідністю, слід відмітити дев'ятий книгу Соціального кодексу Німеччини (Sozialgesetzbuch Neuntes Buch) (далі - SGB IX), яка передбачає усі правові норми щодо реабілітації та участі людей з обмеженими можливостями. стаття 1 SGB IX перераховує самовизначення людей з обмеженими можливостями та їх всебічну участь у житті суспільства як соціально-політичну мету всіх служб участі [2]. Розділ 2 SGB IX визначає терміни «інвалідність» і «важка інвалідність». У ньому описано, чого мають досягти різні послуги участі в кожному конкретному випадку, який зміст послуги та хто є відповідальним агентством [3].

SGB IX також містить положення про співпрацю різних постачальників послуг між собою та з постачальниками послуг і регулює необхідні для цього процедури.

Для «самовизначення та участі в житті суспільства» (§ 1 SGB IX) людей з обмеженими можливостями та людей, яким загрожує інвалідність, SGB IX у Соціальному кодексі має фундаментальне значення. Згідно з волею законодавчої влади, положення закону про реабілітацію та інтеграцію людей з обмеженими можливостями ґрунтуються на таких принципах: SGB IX повинен

–запровадження заборони дискримінації;

–передбачуваності та зрозумілості для кожного громадянина Німеччини щодо його прав на реабілітацію;

–створення спільної платформи для досягнення єдиної практики реабілітації;

–організувати доступ до послуг та надання послуг, створювати структури для взаємодії між надавачами, надавачами та отримувачами послуг та забезпечувати якість та ефективність цих послуг;

–адаптувати норми законодавства про реабілітацію та осіб з інвалідністю до принципів «самовизначення та участі в житті суспільства»;

–удосконалювати та розширювати рівноправну, самовизначену участь людей з інвалідністю щодо Конвенції ООН про права людей з інвалідністю через нову версію, стандартизовану у Федеральному законі про участь.

Одним із головних завдань SGB IX є забезпечення координації послуг і взаємодії постачальників послуг за допомогою ефективних інструментів. Крім усього іншого, служать і цій меті

–швидке з'ясування потреби в допомозі в окремих випадках, а також

–законодавче положення для спільних дій і для раннього розгляду подальших заходів і допомоги для інтеграції людей з обмеженими можливостями або людей із загрозою інвалідності, які можуть підпадати під відповідальність іншого реабілітаційного агентства.

Статтею 8 SGB IX виділено, що метою соціальних пільг є сприяння участі людей з обмеженими можливостями або людей з ризиком отримати інвалідність у всіх сферах суспільного життя, особливо в трудовому житті [4]. Ця мета має бути досягнута швидко, ефективно, економічно та надовго за допомогою послуг медичної, професійної та соціальної реабілітації. Ті, хто має право на допомогу, отримують розширені права вибору та бажання. Відповідальність окремих гілок соціального забезпечення за різні реабілітаційні послуги в принципі залишається. Процедура уточнення відповідальності включає терміни розгляду заяви.

Беручи до уваги принципові відмінності між перевагами соціальної допомоги та перевагами інших надавачів послуг, надавачі соціальної допомоги включені до групи надавачів реабілітації на додаток до надавачів допомоги молоді.

У випадку інтеграційної допомоги як частини SGB IX, використання доходу та активів людей з обмеженими можливостями або батьків дітей-інвалідів заново регулюється в § 135 SGB IX. Подружжя та супутники життя більше не будуть використовуватися в майбутньому [5].

Враховуються гендерні навантаження на жінок-інвалідів і жінок, яким загрожує інвалідність, а також особливі потреби дітей-інвалідів і дітей, яким загрожує інвалідність.

Забезпечується, щоб пільги щодо медичної реабілітації та участі у трудовому житті також включали психологічну та освітню підтримку.

Також окремо слід виділити певні норми SGB IX, які є досить значними для запозичення в чинне законодавство України щодо реабілітації осіб з інвалідністю, а саме осіб з важкими вадами розділи 3 SGB IX передбачає «Особливі правила участі людей з тяжкими вадами». Пов'язуючи закон про реабілітацію та законом про осіб з інвалідністю яка передбачає, що реабілітаційні заклади та інтеграційні офіси однаково залучені до раннього виявлення потреб через так звані контактні пункти.

До основних сфер, на які зосереджується законодавство про осіб з тяжкими вадами,

включають:

– визначення тяжкої інвалідності та рівності, а також правила визначення інвалідності (порівняйте перепустку для тяжкої інвалідності)

– обов'язки роботодавців щодо працевлаштування та інші обов'язки роботодавців і права осіб з тяжкою інвалідністю

– особливий захист від звільнення для людей з тяжкою інвалідністю

– обрання та завдання представника з важкими вадами та співпраця членів команди інтеграції компанії

– завдання офісу інтеграції щодо збору та використання компенсаційного збору, а також у контексті захисту від звільнення та супутньої допомоги в трудовому житті [6].

Наступною слід виділити статтю 18 SGB IX яка передбачає відшкодування послуги самостійного придбання, а саме якщо рішення щодо заявки на пільги участі не може бути прийняте протягом двох місяців з моменту отримання заявки виконавцем реабілітації, він повинен повідомити бенефіціарів про причини цього в письмовій формі до закінчення кінцевого терміну (обґрунтовано). сповіщення). У мотивованому повідомленні має бути зазначено точну дату, до якої буде прийнято рішення щодо заявки. У обґрунтованому повідомленні провайдер реабілітації, який надає послуги, може лише продовжити двомісячний період [7].

З чого слід виділити, що згідно чинного законодавства Німеччини якщо реабілітаційна агенція не змогла надати послугу, яку не можна було відкласти вчасно, або якщо вона помилково відмовила в наданні послуги, і це призвело до того, що особи, які мають право на пільги, понесли витрати на послугу, яку вони самі придбали, реабілітаційна агенція повинна відшкодувати кошти їх у понесеній сумі, оскільки послуга була необхідною. Вимога про відшкодування спрямована до реабілітаційної установи, яка прийняла рішення по заявці під час самостійного закупівлі. Якщо на момент самостійної закупівлі рішення не було прийнято, претензія подається до реабілітолога, який надає послугу.

Останньою нормою слід виділити статтю 12 SGB IX яка передбачає заходи щодо підтримки при ранньому визначенні потреб, а саме провайдери реабілітації вживають відповідних заходів для забезпечення того, щоб потреба в реабілітації була визнана на ранній стадії та щоб бенефіціари подали заявку. Провайдери реабілітації підтримують раннє визнання потреби в реабілітації, зокрема, надаючи та повідомляючи відповідну безбар'єрну інформацію про:

- зміст і цілі послуг для участі,
- можливість виконання як особистого бюджету,
- порядок заявки на пільги участі та
- пропозиції порад, включаючи додаткові поради щодо незалежної участі [8].

Дана норма визначає, що згідно чинного законодавства Німеччини основними цілями реабілітації є не тільки допомога особам які вже мають вади зі здоров'ям, а й особам в яких можливі в майбутньому настання вад зі здоров'ям та завчасне лікування їх для зменшення наслідків в майбутньому.

Розглядаючи наведене вище слід підкреслити, що досвід Німеччини можливо використовувати при вдосконаленні чинного законодавства України щодо реабілітації осіб з інвалідністю. Також приклад Соціально кодексу Німеччини, показує необхідність

удосконалення діючої системи надання соціальної допомоги в Україні та створення єдиного Соціального кодексу в Україні, що сприятиме підвищенню впорядкованості процедури надання соціальної допомоги, справедливості та індивідуального підходу до надання соціальної допомоги, а також підтримці працевлаштування та професійного розвитку осіб з інвалідністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Мішина С. В., Мішин О. Ю. Німецький досвід надання соціальної допомоги. Ефективна економіка. №9 2021 URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/26910/1/%D0%9C%D1%88%D0%B8%D0%BD%D0%B0%2C_%D0%9C%D1%88%D0%B8%D0%BD_%D0%95%D1%84._%D0%B5%D0%BA.pdf (дата звернення: 10.01.2022)
2. Sozialgesetzbuch Neuntes Buch Artikel 1 des Gesetzes v. 23. Dezember 2016, BGBl. I S. 3234 URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_9_2018/ (дата звернення: 10.01.2022)
3. Kapitel 2 Einleitung der Rehabilitation von Amts wegen URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_9_2018/BJNR323410016.html#BJNR323410016BJNG000300000 (дата звернення: 10.01.2022)
4. § 8 Wunsch- und Wahlrecht der Leistungsberechtigten URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_9_2018/__8.html (дата звернення: 10.01.2022)
5. § 135 Begriff des Einkommens URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_9_2018/__135.html (дата звернення: 10.01.2022)
6. Teil 3 Besondere Regelungen zur Teilhabe schwerbehinderter Menschen URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_9_2018/BJNR323410016.html#BJNR323410016BJNG000300000 (дата звернення: 10.01.2022)
7. § 18 Erstattung selbstbeschaffter Leistungen URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_9_2018/__18.html (дата звернення: 10.01.2022)
8. § 12 Maßnahmen zur Unterstützung der frühzeitigen Bedarfserkennung URL: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_9_2018/__12.html (дата звернення: 10.01.2022)

УДК 349.2

DOI: 10.32751/2617-5967-2022-02-13

Лець О.В.

*Аспірантка Науково-дослідного
інституту публічного права*

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМ ОФОРМЛЕННЯ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

У статті проаналізовано нормативне регулювання форм оформлення трудових правовідносин. Відзначено, що при розкритті сутності працевлаштування та нормативного регулювання правових форм оформлення трудових правовідносин взято таку конститутивну основу як юридичний факт виникнення трудових відносин. Зроблено висновки про те, що відносини з працевлаштування є багатоетапними і носять